

**ДИМИТЪР
ШУМНАЛИЕВ**

ЛЮБОВ И ЧЕРЕН ПИПЕР

Редактор **Надежда Делева**
Художник **Филип Попов**
Технически редактор **Стефка Иванова**
Коректор **Симона Христова**

Формат 32/84x108. Печ. коли 16

КНИГОИЗДАТЕЛСКА КЪЩА „ТРУД“
София 1202, ул. „Св. св. Кирил и Методий“ 84;
тел.: 971 99 18, 942 23 75
Разпространение – тел.: 846 75 29
e-mail: office@trud.cc
www.trud.cc
www.znam.bg

Печатница „Симолони '94“ ООД

- © Димитър Шумналиев, автор, 2018 г.
- © Филип Попов, художник, 2018 г.
- © Книгоиздателска къща „Труд“, 2018 г.

ISBN 978-954-398-586-9

**ДИМИТЪР
ШУМНАЛИЕВ**

ЛЮБОВ И ЧЕРЕН ПИПЕР

разкази от пътешествия на сърцето

ИЗДАТЕЛСТВО ТРУД
2 0 1 8

ИНДИГОВА БОГИНЯ

Хуанита избяга от Антигуа де Гватемала на шестнайсет години, избяга от езача Кристофоро, който пристигаше пред дома ѝ с двайсет коня, колкото можеше да събере от околността на стария колониален град. Страшни коне, с разпенени муцуни, с потръпващи от неспирния галоп мускули. Подковани копита, които чупеха камъните на уличния калдъръм.

Кристофоро пристигаше като конквистадорите – никой от местните индианци не бил виждал кон. Както се казва, не пришълците с обарутените лица, а могъщите коне превзели Америка.

Кристофоро пристигаше, за да превземе Хуанита. Беше по-скъпа от златния пясък на езерото Ния, по-богата от хълм какаови зърна и по-вкусна от осо буко – говеждия стек, който баба ѝ предлагаше в кръчмата.

Когато за пръв път хвана ръката ѝ, Кристофоро усети гъх на гореща пещ. Жилавата длан блъвна ярост. Девойката стовари бирата на масата и хукна обратно към кухнята. Кой знае как, след нея остана миризмата на неопечен стек: току изваден от пещта, сладък и кървав.

Мъжът, който продаваше коне и пристигаше пред семейната кръчма като испански галеон: огромен, висок, с няколко мачти и табун разярени жребци – никога

не яздеше женски, – поглади брада, по ръката му още течеше яростта на Хуанита, потна и кървава. Нарани го. Сякаш яростта ѝ можеше да сече като мачете.

– Каква е тая кръв, Кристофоро? – попита аглюнтът му с мокро от виното лице.

– А, нищо! – отвърна младият жребец. – Следващия път просто ще я отмъкна.

– Ще трябва да я откраднеш от братята ѝ, Кристофоро!

– Знам.

– Трудна работа, Кристофоро!

– Знам. Преди да я открадна, ще ги избия един по един.

Снажният Кристофоро отблъсна чашите с бира. Аглюнтът си наля вино.

– Хм. Ще трябва да я откраднеш от нея самата. Да откраднеш Хуанита от Хуанита.

– Знам, мамка му.

– Що се захващаш с тая работа? Виж колко гула наскочиха по покрива.

Компанията се надигна. Жребците, вързани на два дурека в двора, изивилиха.

– Защо! Защото е осо буко. Кървав...

Проехтяха няколко изстрела. Конете се впуснаха в галоп, изпотрошиха калдъръма, събориха оградата на пощата и се скриха зад старата защитна стена на Антигуа.

Имението на Кристофоро замириса на конски бяз, на гъста пот, на недопечен осо буко. Кафеникава корица, отвътре суров, дъх на Хуанита.

Потомката на гревни индиански племена, които испанците прогонили към вулкана Акатенанго, не сервираше – тя танцуваше, а от казаковата ѝ кожа се вдиг-

гаше мараня. Сякаш за да се защити, си правеше мрежа. През нея тъмните ѝ индиански очи тайнствено проблясваха. Налятата с младост и гързост снага, изпечените от слънцето гърди, тънките ѝ като две тръстици глезени приближаваха със стаканите бири като през морска пяна: факла от вулкана Акатенанго. Приближава, приближава. Лавата всеки момент ще го погълне. Ако докосне ръката ѝ, пак ще го насече. Такава сладка болка!

Младият командир на легията за защита на кафеените плантации назначи по един дежурен със заредена карабина на всеки ъгъл на двора, провери стражите на кулата, от която Антигуа се виждаше на длан, и тогава изми пепелявата си брада. Водата почервения. „Пак те съсече, нали!“, изплака майка му.

Хуанита се понесе към общата пералня в центъра на града – двайсет каменни корита с течаща вода, в които жените блъскаха прането от сутрин, когато слънцето надничаше над лукавия вулкан Пакая, до залез, когато птиците извиваха най-мощните си трели преди сън.

Сложи на глава панера с покривките от семейната кръчма – всички тръгваха от пералнята с мокрите кошовете на главите си, затова жените в Антигуа открай време са ниски, с къси вратове и тромава стъпка, – огледа се, съзря охраната на братята си, скритите под наметалата пушки и острите им погледи, усмихна се, даде знак, че тръгва по обикновения маршрут, покрай църквата, строена от испанците и два пъти събаряна от проклетия Пакая. Не тътреше снага, а ситнеше. Като онези сини птици в езерото Ния, които влизат във водата, за да си изперат индиговите опашки.

Намести панера на главата. След стотина метра чу припряни крачки. Не бяха стъпки на перачка. Бяха млади. С празен кош. Хуанита спря. Забързана девойка наближи и прошенна: „Аз съм сестрата на адютанта на Кристофоро. Спаси братята си. Бягай“.

Хуанита тръгна в полунощ, прескочи каменната ограда и се понесе към Окоето на водата, най-яростния бързей на езерото Ния, което умаложваше жаждата на Антигуа. Нататък, към Акатенанго, я водеха нощните сенки, после внезапно опнатата до хоризонтална лунна пътека. В зори я поеа пържавите корморани и продължи по мокрите пролуки в гората. Стигна гърветата сеуба.

Хуанита ги познаваше. Сиви стволоче с остри бодли – за да се пазят от дивите животни. Когато укрепнат, смъртоносните върхове на трънливата броня падат. На шестнайсет бяха готови да бъдат обладавани. Едва тогава пъстрите папагали ара си позволяваха да кацат по разперените клонове.

За да не се нарани от бодилите, Хуанита заобиколи младата гора, плъзна се по пясъка на езерото и през платото стигна синьолилавата равнина с щръкнали като огромни испански гърди вулканични конуси. Гърдите на испанките били огромни, казват. Затова и лавата на Акатенанго тръгнала да ги гледа. Умаложила се сред бълбукащите води, изстинала и пак се надигнала – Акатенанго няколко пъти избухвал, за да отвори път на любопитството си. Отворил нови коридори на ловците на игуани, по-удобни пристанища за рибарите и повече равнина за царевицата. Местните жени нямали гърди, някакви точици и петна, толкоз. Испанките пристигнали с огромните си бюстове, след няколко поколения всички девойки се сдобили с кичести плодо-

ве от сочна плът. Затова в градовете на Мезоамерика до ден-днешен има паметници на испанки с мозъци геколтата.

Хуанита знаеше от баба си, че маите не боготворели нито златото, нито среброто. Единствено царевницата. От нея правели брашно, покриви, тесто, хляб, живот. Затова и дворовете на повалените от вулкана къщи са жълти. Жълто е детството на Антигуа. Жителите могат да гледат само до върха на царевницата, всичко по-високо се срутва. Пък след земетресенията градската управа издала забрана да се строят къщи на два етажа. Така животът станал висок колкото нива от кукуруз. Само птиците успявали да видят повече от това изравнено като с нож място. Веднъж, докосвайки дланта ѝ, Кристофоро каза, че иска да я отведе в планината. Сега, залутана в индиговата гора, Хуанита разбра какво ѝ предлагаше. Планината се оказа по-вълнуваща от царевичните ниви. По-висока панорама и по-далечни хоризонти.

Продължи. Хвърли поглед назад, към леговищата на вулканичните лави, и пое напред, защото пътят назад носеше смъртта на братята ѝ.

След няколко дни, все в посока на Акатенанго, се добра до селището Сапоте. Виолетови потомци на индианци от същото племе, матова кожа без бенки, лъскава от влагата на индигото и неговата лечебна биография. В племето сапоте боготворяха не царевницата – тя беше долу и далече в равнината, боготворяха индигото, гъстата мъзга, дъха му на девица. Затова не се учудиха на оцветената в синьо пришълка. Беше цялата, от лицето до глезените, в лилавите повесма на храстите под Акатенанго. Първо помислиха, че идва да купува индигови канки. После, като съзряха зад дъха

на девица индианските ѝ дълбоки очи, решиха, че идва отнякъде, за да остане завинаги.

Всяка пролет жените в племето сапоте се изнасят с челядта си към водопадите под вулкана, а мъжете остават в индиговата гора. Шаманът тръгва с жените, някои от тях раждат горе под покривите на изпръхналия вулканичен камък, шаманът помага със знанието и магиите си, а мъжете остават долу, в индиговия гръх, за да събират мастило и за да посрещат търговците, някои пристигащи чак от Нукарагуа.

Те се множаха. Идваша все повече и все повече стока купуваха. Какво точно оцветяват, сапоте не знаеха. Знаеха колко тежки погледи и колко тежки пистолети носят. Затова шаманът разпореди жените да се изнасят напролет нагоре към вулканичните коруби. За да не ги настигне погледът на някой търговец на индиго. „От този поглед се умира“, изкрещя в среднощната служба, толкоз силно изрева, че факлите изгаснаха. „Ето, Индиговата богиня чу!“, вдигна ръце към звездите.

Мъжете изпратиха жените към Акатенанго. До късна есен растенията с гръх на девица усещаха само мъжките стъпки и ботушите на търговците на индиго. Странно, когато жените се връщаха в селището, храстите пускаха повече плод, по-гъст гръх и по-лепкава смола. Мъзга с черни коси, дълги от сутрин до вечер, когато не искаха и не искаха да заспят въпреки молитвите на шамана. Той каза, че индигото желае да бъде обичано. Не заспива, защото се милва. Заповяда най-хубавият сок да не се продава на ония от Нукарагуа. Защото ще разнесат надалече повече любов, отколкото могат да оцветят.

Хуанита обичаше да си играе с индигото. Да рисува

по листата, по лицата на децата, по изтъканите на примитивни станове покривки. В късна есен жените се връщаха със стотици метра платна и със стотици метра желание, с които оплитаха възлюбените си. Бащите виждаха за пръв път родените в каменните къщи деца, шаманът ги кръщаваше на мездана и вече втора година не успяваше да запомни имената, които им даваше. Бяха много деца. Сякаш извирала от вулканичните утробы. И бащите им дори ги обръкваша.

Всички сапоте бяха толкоз лилави, че майките едва разпознаваха мъжете си. Индигото ги правеше еднакви, с едва различими черти, понякога, когато тръгваха на лов в колона от гвайсетина лъка, се виждаше само едно лице, което се повтаряше във всяко следващо. Потомките на индианците имаха остър нюх. Но и той не помагаше. От късна есен до ранна пролет мъжете на сапоте миришеха на търговци от Никарагуа. На уски, както го наричаха.

Вулканът Акатенанго потренери. Кратерът почервеня. Избълва дим с формата на качулки, след седмица пак блъвна, над стръмните му урви се спуснаха димни платна, все по-гъсти. Когато изхвърляше отровната си пелерина, хората на сапоте се скриваха в езерото Ния. И чакаха там, докато сярата се разнесе към равнината. „Трябва да го укротим!“, викна посред нощ шаманът. Трябва жертва.

Сапоте изкъпа първата девица, цяла сутрин я обливаха с ароматната индигова вода, към обяд поеха към кратера и през въртящата се димна завеса шаманът я хвърли в устата на вулкана. Акатенанго се укроти. За кратко. След седмица пак потренери. Шаманът разпореди втора жертва. Дар за умилостивяване на природната стихия. Иска мъжко!

Посочи момче на десетина години. Изкъпаха го. Хуанита се вмъкна в банята и го поля с индиговата си коса. Успя да го скрие. Да нарисува лицето му. Да облече куклата от сухо лико. Да го повее нагоре и там, сред гимната забеса, да го предаде в ръцете на шамана. Кратерът жадно го пое. Сапоте се залута в мъглата, в пътеките надолу към къщите с покриви от палмови клони и към тишината, която се стелеше до полунощ, до първата молитва на шамана. Сапоте оплакваша с тишина жертвата. Вярваша, че Индиговата богиня ще укроти вулкана. Вярваша, че Хуанита ще изрисува следващата жертва с индиговите си пръсти. Вярваша, че шаманът никога няма да узнае с какво храни милостта на Акатенанго. Кукли с индигови лица.

Хуанита отвеждаше децата надолу, надолу, в гората на бодливите себа. Достатъчно закрито място, за да не надникне шаманът. Непристъпно дори за Индиговата богиня. Всички спасени от Хуанита деца бяха с едно и също лице. Рисувано с толкоз любов, с такова умение, че хората на сапоте взеха да се кланят на Хуанита с дългата коса, да я наричат Индиговата богиня, която спасява децата, и да твърдят, че Хуанита не е дошла от Антигуа, а от ложето на Акатенанго. Виждаха, че Индиговата богиня има изразителни индиански очи с тъмни обсидианови зеници, има бели като перли зъби, дълбоко моминско деколте, което не крие от никого, защото сапоте не виждат в нея жена, а пратеник на небесните сили. Шаманът разпореди тази пролет жените да не се изнасят от селото. Обяви, че му трябва още и още храна за милостта на Акатенанго. Млада храна, момчета, девствени момичета. Жертвоприношения, за да оцелее племето. Да оцелеят индиговите ни плантации!

Майките тайно се измъкваха от селото, гледаха да пристигнат в гората от сеуба по тъмно, за да нахранят и нацелуват децата си, после пак по тъмно се връщаха за вечерния ритуал на шамана.

Хуанита ги учеше да рисуват, да разпознават буквите, да пишат испанските гуми с индиговите си пръчици. Веднъж, докато чертаеше в пръста знаците на майките за числа, усети миризмата на коне. Изправи се, притули лице зад най-бодливото дърво. Усети миризмата на Кристофоро. Зърна го по пясъка на езерото, после с цялата си гружина се понесе нагоре, към вулканичните легла на Акатенанго. Хуанита беше сигурна, че няма жребец, който да се намъкне в гората от сеуба. Усети сладка тръпка в гърдите. Сякаш някой ги погали. Както я галеха сънищата ѝ.

Щом се прибра в селото, сподиряна от отраженията на Окото на водата, от златните лъчи на залеза и от страха, че Кристофоро ще я открадне, усети миризмата на говежди стекове, уханието на осо буко. В центъра на селото, далече от могилата за нощните молитви на шамана, откъдето поемаха жертвите на вулкана, бумтяха няколко огъня. Месото цвърчеше над жарта. Мъжете сапоте залитаха, а другарите на Кристофоро ги наливаха с уиски.

Хуанита съзря изморения Кристофоро да разговаря нервно с шамана. Окото на водата освети селото. Изморен от годините, леко презърбен, с побелели бакенбарди и натезало тяло, което величествено изправи, Кристофоро обвърза шамана със сезалови въжета. Хвана го за врата, довлече го до огъня. Пламъците лизнаха старческите бръчки. Калта, с която се мажеше за вечерния ритуал, се свлече по острите му скули като катран. Пришълците викнаха в един глас:

- В жарта, в жарта! Да го опечем.

Окото на водата насочи Хуанита към подпрените на стоборите пушки. Тя грабна най-близката и я насочи в гърба на Кристофоро. Зареди и викна:

- Как научи?

Другарите му се хвърлиха към оръжието. Късно да направят каквото и да било. Цевта на Хуанита бе на педя от главата на огромния Кристофоро.

Той дълго се смя с цяло гърло, великански взрив от лава, глас като мълнии. Превива се, обърна се, видя озверялата Хуанита с карабина в ръце и още повече се разсмя. Едва укроти огъня в гърдите си. Нагизна бутилка с уиски и, все още раздрусан от смеха си, отвърна, кашляйки:

- Едно дете се измъкнало от сеиба, готътрило се до Антигуа. Всичко разказа. Ей, Хуанита, двайсет години те търся.

Жената със синьото лице свали оръжието.

- Пък аз се чудех къде се гяна петдесет и второто.

- Братята ти ще го доведат утре. Съдията го задържа. Искаше лично да го чуе.

- Присъдата е готова, Хуанита! - викнаха приятелите на Кристофоро с увиснали карабини.

Жените на сапоте възвряха върху жарта два казана вода от езерото Ния. Всяка завъртя кичури от косата си, водата посиня. Свалиха калта от полуслепия шаман. Беше толкоз слаб, че бръчките му го подпирала като клони. Поведоха го към вулкана. Кристофоро го закрепил с верига към дългото въже с макара, с което хвърляха жертвите в кратера. Окото на водата подпря луната. Вече изтрезнели, мъжете на сапоте задърпаха въжето назад към макарата. Взеха да го секат с озъбените си ножове. Запяха. Жените

затанцуваха. Дружината на Кристофоро едва налучка стъпките им.

Наг селото легна онази тишина. Протяжна тишина, огласена единствено от тъмена на Акатенанго. Не беше доволен. Блъвна огнени езици, димна с още по-гъста мъгла. Замириса на сярра, на горещ вулканичен порой. Хората се хвърлиха в езерото Ния, както правеха при всеки взрив на върха, стояха във водата до зори, часове, докато отровният облак отпращи към индиговите гори. Когато излязоха от спасителната им спалня, беше светло. Зората взе да ги разпознава, защото Ния беше свалила индигото от телата им. Останали без маски, сапите поеха по пътеките към дома.

Окото на водата прати още струи, пяна и перли, за да изкъпе прищълците от Антигуа – тежки наметала, ботуши от говежда кожа, подковани с клинци подметки, – и се укроти, когато конете подгънаха крака, а опашките им заспаха върху перлените черги. Нямаха сили да се измъкнат от ласките на пясъчния залив. Укротена от собствената си игра, водата се дръпна навътре, предложи още по-широки спални на благородните отмъстителите, а Акатенанго се утаи в утробата си. Пак се чу онази тишина. Само Окото на водата видя как, мокър до кости, Кристофоро наближи Индиговата богиня, как взе да сваля синьоволетовите ѝ воали, как я отнесе зад първата дюна, откъдето блъвна кратерът на една тъй дълго измъчвана любов.

– Чаках те – прошепна Хуанита. – Любовта ми падаше като тръните на сеуба. Позволявах да ме галиш в сънищата ми. Винаги се боеше да не те ограскам.

– Двайсет години, любима! – въздъхна още горещият от ласки мъж. – Можехме да имаме дом, деца.

- А, деца! Имаме петдесет и две.

Акатенанго се раздруса, сигурно се праметна в съня си, а от индиговата гора, ниска като всички от сапоте, не по-висока от косата на царевична нива, излетяха сините птици. И те се хвърлиха в езерото Ния, за да се разпознаят.